

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه جامع علمی - کاربردی

نظام آموزش کاردانی حرفه ای

مصوب جلسه ۱۹۱ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی - کاربردی

مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۱

مقدمه:

با استناد به ماده ۲۱ برنامه پنجم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، راهبرد کلان شماره ۳ نقشه جامع علمی کشور و آئین نامه نظام آموزش مهارت و فناوری مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۰۱ هیات وزیران و در راستای پاسخگویی به نیازهای آموزشی بخش‌های حرفه ای حوزه‌های شغلی، نظام آموزش کاردانی حرفه ای تعریف می‌شود. این نظام به همراه نظام آموزش کاردانی فنی، تمامی آموزش های سطح تکنسینی را پوشش می‌دهد.

ماده ۱. اختصارات و تعاریف:

دانشگاه: دانشگاه جامع علمی - کاربردی

شورا: شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی

نظام: نظام آموزش کاردانی حرفه ای

متقاضی: سازمان، دستگاه یا واحدی که نیازمند بکارگیری نیروی انسانی ماهر در مجموعه فعالیت های تعریف شده خود می باشد.

مرکز مجری: مرکز آموزشی است که با اخذ مجوز اجرا از دانشگاه، دوره کاردانی حرفه ای را برگزار می نماید.

دروس مهارتی: مجموعه دروسی که مهارت دانشجو را در حوزه عمل ارتقاء می‌بخشد و شامل دروس آزمایشگاهی، کارگاهی، پروژه، کاربرینی و کارورزی است.

ماده ۲. تعریف:

دوره کاردانی حرفه ای مجموعه ای از آموزش‌های نظری و عملی است که دانش، مهارت و نگرش دانشجو را در زمینه های بهره برداری، پشتیبانی تولید و عرضه خدمات، اجرای طرح هایی در مقیاس کوچک، انجام و ارائه خدمات حرفه ای در بخش های مختلف حوز های شغلی ارتقاء می دهد. این آموزش ها مبتنی بر آموزش های مهارتی در طیفی از مشاغل همگون است که منجر به بالندگی در یک حوزه شغلی می‌شود.

ماده ۳. اهداف:

الف - افزایش کارایی و اثر بخشی منابع انسانی در حوزه های شغلی

ب- غنی سازی حوزه های شغلی از طریق تربیت نیروی انسانی متعهد و ماهر

پ - پاسخگویی به نیازهای آموزشی حوزه های شغلی

ت - ارتقاء فرهنگ، تعهد و اخلاق حرفه ای با رویکرد اسلامی در حوزه های شغلی

ث - ایجاد زمینه های اشتغال مفید و مولد

ج - نهادینه کردن آموزش در محیط کار

چ - افزایش قابلیت های خاص شغلی افراد

ح - افزایش قابلیت‌های بهره‌برداری بهینه از منابع

خ - ارتقا سطح ارائه خدمات حرفه‌ای و پشتیبانی

د - تربیت نیروی انسانی ماهر متناسب با هرم اشتغال

ذ - ایجاد زمینه‌های مشارکت فعال شاغلین

ماده ۴. قابلیت‌ها و توانمندی‌های فارغ التحصیلان:

در پایان هر دوره کاردانی حرفه‌ای انتظار می‌رود فارغ التحصیل به مهارت‌های مشترک و بخشی از توانمندی‌های حرفه‌ای ذیل نایل شود.

۱- قابلیت‌ها و مهارت‌های مشترک

الف - گزارش نویسی و مستند سازی

ب - ارائه گزارش نتایج کار و جریان فعالیت‌ها (Presentation)

پ - انجام کار گروهی

ت - طبقه بندی و پردازش اطلاعات

ث - بهره‌گیری از رایانه

ج - برقراری ارتباط موثر در محیط کار

چ - سازماندهی و اداره کردن افراد تحت سرپرستی و آموزش آنها

ح - خودآموزی و یادگیری مستمر در راستای بالندگی شغلی

خ - ایجاد کسب و کارهای کوچک و کارآفرینی

د- رعایت اخلاقی حرفه‌ای و تنظیم رفتار سازمانی

ذ - اجرای الزامات بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE)

ر - تفکر نقادانه و اقتضایی

ز - خلاقیت و نوآوری

۲- قابلیت‌ها و توانمندی‌های حرفه‌ای

الف - انتقال تفکر، اهداف و برنامه‌های کارشناسان به افراد تحت سرپرستی و پیاده‌سازی طرح‌ها و برنامه‌های کارشناسی به کمک ایشان

ب - تدوین روش‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی تحت نظر کارشناسان

ت - کمک به برنامه‌ریزی و کنترل عملیات و گردش کارها

ث - سازماندهی و هدایت افراد تحت سرپرستی جهت بهبود کار و ارزشیابی آنها

ج - انجام نظارت، بازرسی و کنترل کیفیت امور مطابق استانداردها و دستورالعمل‌های تعیین شده

چ - بکارگیری صحیح دستگاه‌ها، ابزار و وسایل کار

ح - استفاده از استانداردها، منابع و نرم افزارهای تخصصی در فرآیند انجام کار

خ - جمع‌آوری و پردازش داده‌ها و استفاده از آنها

د - تشخیص مسائل و مشکلات فرایند انجام کار

ذ - پیش‌بینی و برآورد مواد، مصالح و زمان انجام کار

- ر - کاربرست روش‌های تامین سرمایه
  - ز - عملیاتی کردن برنامه‌های راهبردی
  - س - پیاده سازی طرح‌ها و آثار هنری
  - ش - انجام و ارائه خدمات آموزشی، فرهنگی و هنری
  - ص - ارائه خدمات اداری، پشتیبانی و بازرگانی
- ماده ۵. برنامه آموزشی:

الف- ضرورت ایجاد دوره:

برنامه آموزشی دوره کاردانی حرفه ای پس از اعلام نیاز متقاضی به دانشگاه در قالب دلایل توجیهی ضرورت ایجاد رشته و تصویب آن در شورا طراحی می شود.

تبصره ۱: دانشگاه می تواند بر اساس نیاز کشور و حوزه های شغلی، ایجاد دوره های کاردانی حرفه ای را به شورا پیشنهاد نموده و پس از تصویب، نسبت به تدوین برنامه درسی مورد نیاز اقدام نماید.

ب- برنامه درسی دوره:

دوره کاردانی حرفه ای مبتنی بر نظام واحدی و متشکل از مجموعه‌ای از دروس نظری و مهارتی است که با توجه به قابلیت‌ها و مهارت‌های مشترک و حرفه ای به ۲ بخش «آموزش در مرکز مجری» و «آموزش در محیط کار» تقسیم می‌شود. مجموع واحدهای هر دوره بین ۶۸ تا ۷۲ واحد و مجموع ساعات آن ۱۷۵۰ تا ۲۱۰۰ ساعت می باشد که در طول حداقل ۲ و حداکثر ۳ سال قابل اجراست. این دوره به ۲ روش نیمسال و پودمانی اجرا می شود.

۱- آموزش در مرکز مجری

۱-۱- روش نیمسال

در این روش، بخش آموزش در مرکز مجری شامل ۶۳ تا ۶۷ واحد است که معادل ۱۲۵۰ تا ۱۵۵۰ ساعت می‌باشد. در این بخش از آموزش‌ها، دروس به ۵ مجموعه عمومی (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجلس شورای اسلامی)، مهارت‌های مشترک، پایه، اصلی و تخصصی تقسیم می‌شوند که سهم هر یک از این مجموعه ها بر اساس واحد مطابق جدول ذیل است:

ردیف	مجموعه	ساعات
۱	تخصصی	۲۸ - ۲۰
۲	اصلی	۲۰ - ۱۴
۳	پایه	۱۰ - ۵
۴	مهارت‌های مشترک	۸
۵	عمومی	۱۲

از مجموع دروس اصلی و تخصصی حداقل ۱۰ واحد باید به صورت عملی تعریف شود. دروس عملی شامل آزمایشگاه، کارگاه و پروژه می‌باشد.

جهت گیری محتوایی این مجموعه دروس به شرح ذیل است:

مجموعه دروس تخصصی: مشتمل بر دروسی است که در ارتباط مستقیم با شغل و برای کسب شایستگی های خاص شغلی تعریف و به صورت نظری و عملی تدوین می شوند.

مجموعه دروس اصلی: مشتمل بر دروسی است که مقوم فهم و درک مباحث تخصصی و پل ارتباطی بین اصول و مبانی با موضوعات تخصصی آن حوزه شغلی است و به صورت نظری و عملی تدوین می شوند.

مجموعه دروس پایه: مشتمل بر دروسی است که فرد را برای درک اصول و مبانی دوره آماده می نماید و مقوم دروس اصلی است و به صورت نظری و عملی تدوین می شوند.

مجموعه دروس مهارت‌های مشترک: مشتمل بر دروسی است که مهارت ها و شایستگی های محیطی کاردان فنی مانند اخلاق حرفه ای، ایمنی و بهداشت کار، کارآفرینی، گزارش نویسی و مکاتبات اداری و بازرگانی، مهارت های رایانه، سرپرستی و روابط کار و ... را ارتقاء می بخشد.

مجموعه دروس عمومی: مشتمل بر دروسی است که دانش، بینش و توانمندی عمومی دانشجو را در حوزه های فرهنگ و معارف اسلامی، مبانی نظری اسلام، اخلاق و تربیت اسلامی، ادبیات فارسی، زبان خارجی و تربیت بدنی ارتقاء می بخشد.

۲-۱- روش پودمانی

در این روش، بخش آموزش در مرکز مجری شامل ۴ تا ۷ پودمان پایه و تخصصی است. پودمان ها بر اساس دروس تعریف شده در روش نیمسال تدوین می شوند که حداقل زمان آموزش برای هر پودمان ۱۶۰ ساعت و حداکثر آن ۴۸۰ ساعت می باشد.

پودمان تخصصی: مشتمل بر چند واحد درسی نظری و عملی است که در ارتباط مستقیم با شغل و برای کسب شایستگی های خاص شغلی تعریف می شود.

پودمان پایه: مشتمل بر چند واحد درسی نظری و عملی است که مقوم فهم و درک پودمان های تخصصی است.

تبصره ۲: مجموعه دروس عمومی و مهارت‌های مشترک بر اساس محدوده زمانی تعریف شده برای هر پودمان، در پودمان های پایه و تخصصی ارائه می شوند.

تبصره ۳: تدوین برنامه درسی توسط کمیته ای متشکل از نماینده متقاضی، نماینده دانشگاه (متخصص برنامه ریزی درسی)، ۲ تا ۳ نفر از متخصصان حوزه شغلی و ۲ تا ۳ نفر از مدرسان دارای سوابق آموزشی در حوزه شغلی مورد نظر انجام می پذیرد.

تبصره ۴: برنامه های درسی پس از تصویب در شورا و ابلاغ قابل اجراست.

تبصره ۵: در مجموعه دروس تخصصی و یا پودمان های تخصصی حداکثر ۶ واحد در قالب «گروه درس اختیاری» و یا «پودمان تخصصی اختیاری» می تواند تعریف شود.

تبصره ۶: کمیسیون برنامه ریزی استانی شورا مستقر در هر استان، به منظور ایجاد مهارت های جدید متناسب با شرایط و نیازهای استان، مجاز است حداکثر به میزان ۶ واحد از مجموعه دروس اصلی و تخصصی و یا پودمان های تخصصی را تغییر دهد. این تغییرات پس از اعلام به دفتر برنامه ریزی آموزشی و درسی دانشگاه قابل اجراست.

تبصره ۷: هر واحد نظری معادل ۱۶ ساعت، هر واحد آزمایشگاهی معادل ۳۲ ساعت و هر واحد کارگاهی و پروژه معادل ۴۸ ساعت است. در موارد خاص دروس آزمایشگاهی و کارگاهی یک واحدی را می توان به ترتیب ۴۸ و ۶۴ ساعت در نظر گرفت.

۲- آموزش در محیط کار

بخش آموزش در محیط کار عبارت است از مجموعه فعالیت‌هایی که دانشجو به منظور تسلط عملی و درک کاربردی از آموخته های خود در آغاز، حین و پایان دوره تحصیلی، در محیط کار واقعی انجام می دهد.

۲-۱- روش نیمسال

در این روش، بخش آموزش در محیط کار شامل ۱ واحد کاربینی و ۴ واحد کارورزی به شرح جدول ذیل است:

ردیف	نام دوره	تعداد واحد	ساعات	زمان
۱	کاربینی (بازدید)	۱	۳۲	ابتدای دوره (پس از ثبت نام دانشجو تا پیش از پایان نیمسال اول)
۲	کارورزی ۱	۲	۲۴۰	پایان نیمسال دوم
۳	کارورزی ۲	۲	۲۴۰	پایان دوره

۲-۲- روش پودمانی

در این روش، بخش آموزش در محیط کار شامل ۱ واحد کاربینی و ۲ پودمان کار در محیط به شرح جدول ذیل است:

ردیف	نام دوره	تعداد واحد	ساعات	زمان
۱	کار در محیط ۱	۱	۲۴۰	کارورزی ۱
۲	کار در محیط ۲	۲	۲۴۰	کارورزی ۲

تبصره ۸: درس کاربینی در اولین پودمان پایه ارائه می شود.

تبصره ۹: فارغ التحصیلان دوره کاردانی حرفه ای به روش پودمانی می توانند نظیر سایر کاردانی های ناپیوسته با توجه به شرایط مربوط ادامه تحصیل دهند.

تبصره ۱۰: دروس کارورزی ۱ و کارورزی ۲ در روش نیمسال و پودمان های کار در محیط در روش پودمانی می تواند در خارج از تقویم آموزشی دانشگاه (فصل تابستان) اجرا شود.

تبصره ۱۱: حداقل سهم ساعات دروس مهارتی ۶۰ درصد کل ساعات دوره است.

۳- جهت گیری نظری و مهارتی دروس

جهت گیری نظری و مهارتی دروس بر حسب ساعت (بدون احتساب دروس عمومی) مطابق جدول ذیل است:

کل	میزان ساعات آموزش در محیط کار	میزان ساعات آموزش در مرکز مجری	
۶۲۰ - ۷۶۰	-	۶۲۰ - ۷۶۰	نظری
۹۴۰ - ۱۱۴۰	۵۱۲	۴۲۸ - ۶۲۸	مهارتی

ج- شرایط مدرس:

شرایط مدرسان دوره های کاردانی حرفه ای علاوه بر معیارها و ضوابط هیات ممیزه دانشگاه، بر اساس شاخص های حداقل مدرک، سابقه و تجربه کار تخصصی در حوزه شغلی مورد نظر، گواهینامه های تخصصی مرتبط و ... برای هر درس به صورت مجزا در برنامه درسی تعیین می شود.

د- پذیرش دانشجو:

پذیرش دانشجو در این دوره براساس شرایط عمومی تحصیل در نظام آموزش عالی کشور و شرایط اختصاصی مندرج در برنامه درسی و دفترچه پذیرش انجام می پذیرد. شرایط اختصاصی با توجه به معیارهای ذیل تعیین می شود:

الف - مدرک دیپلم

ب - میزان نیاز متقاضی

پ - اشتغال به کار مرتبط

ت- ظرفیت ها و شرایط خاص مجری

ه- محیط آموزشی:

بخش نظری و بخش عملی دوره (شامل آزمایشگاهها، کارگاهها و پروژه)، بر اساس استانداردها و اصول حاکم بر این آموزشها در مراکز مجری و بخش آموزش در محیط کار در محیط کار واقعی انجام می پذیرد.

ماده ۶. وظایف مرکز مجری:

مرکز مجری علاوه بر اجرای آموزشهای نظری و مهارتی در محیط آموزشی - مطابق ضوابط دانشگاه- باید شرایط و هماهنگی های مورد نیاز اجرای بخش آموزش در محیط کار واقعی را ایجاد نماید. اعطای مجوز اجرا با احراز ملزومات فوق امکان پذیر است.

ماده ۷. اجراء و نظارت:

آیین نامه آموزشی و نظارتی این دوره متعاقباً توسط دانشگاه تدوین خواهد شد. تفسیر مفاد آیین نامه بر عهده شورا می باشد.

ماده ۸. تصویب:

این آیین نامه در ۸ ماده و ۷ تبصره در جلسه ۱۹۱ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۱ شورا به تصویب رسید.

